

11 JUNI 2018

Zorginstituut Nederland

2017.01917 A.11

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. mevrouw mr
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland
Zorg II
Complexe Ouderenzorg

Eekholt 4
1112 XH Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersoon

2018029308

Datum 8 juni 2018
Betreft **Definitief** advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringswet

Zaaknummer
2018012064

Onze referentie
2018027157

Uw referentie
G47 201701917

Uw brief van
9 maart 2018

Geachte mevrouw

Hierbij bevestig ik de ontvangst van het verslag van de hoorzitting van 23 mei 2018, door Zorginstituut Nederland (hierna: het Zorginstituut) ontvangen op 29 mei 2018.

Uit het verslag komen geen feiten of omstandigheden naar voren die het Zorginstituut aanleiding geven het voorlopig advies van 6 april 2018 te herzien. U kunt het voorlopig advies hierbij als definitief beschouwen.

Op basis van de huidige wet- en regelgeving kon verweerder naar de mening van het Zorginstituut het verzoek om vergoeding van het uitvoeren van een vulvoplastiek afwijzen. Uit het dossier blijkt niet dat voorafgaand aan de operatie sprake was van een aantoonbare lichamelijke functiestoornis bij verzoekster. Op basis van de gegevens in het dossier gaan wij er wel vanuit dat sprake was van een genitale verminking als gevolg van de besnijdenis die vanwege religieuze of culturele redenen op jeugdige leeftijd bij verzoekster is uitgevoerd. Op grond van de huidige Zorgverzekeringswet bestaat echter geen aanspraak op verstrekking of vergoeding van reconstructieve chirurgie vanwege een om die reden uitgevoerde vrouwelijke besnijdenis. De huidige aanspraak beperkt zich namelijk tot correctie van verminkingen die het gevolg zijn van *een ziekte, ongeval of geneeskundige verrichting* (zie artikel 2.4 van het Besluit zorgverzekering). Omdat reeds vanwege deze beperking in de regelgeving geen aanspraak bestaat, hebben wij de vraag of bij verzoekster mogelijk sprake was van een contra-indicatie voor het uitvoeren van de operatie, zoals de aanwezigheid van een posttraumatische stressstoornis (PTSS), niet in de beoordeling betrokken.

Ik hecht eraan toe te voegen dat ik me goed kan voorstellen dat verzoekster teleurgesteld is over dit advies aan de SKGZ. Al in 2014 heeft de vorige minister van VWS in reactie op Kamervragen toegezegd hersteloperaties in geval van vrouwelijke genitale verminking aan het verzekerde basispakket toe te voegen, na

definitieve afronding van het daarop betrekking hebbende multidisciplinaire protocol. Wij hebben van de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG) begrepen dat de conceptversie van de *Leidraad Medische zorg voor vrouwen en meisjes met vrouwelijke genitale verminking* (VGV) inmiddels is opgesteld. In de leidraad wordt ook ingegaan op het doel van chirurgische reconstructie van vrouwelijke genitale verminking, de verschillende chirurgische mogelijkheden die daarvoor bestaan en de gevolgen van reconstructie. De verwachting is dat deze leidraad, na afronding van de binnenkort te starten commentaar- en autorisatiefase, in oktober dit jaar definitief is en gepubliceerd wordt. Mede op basis van de definitieve leidraad kan de minister van VWS de besluitvorming over pakketopname verder ter hand nemen.

Hoogachtend,

Zorginstituut Nederland
Zorg II
Complexe Ouderenzorg

Datum
8 juni 2018

Onze referentie
2018027157

Zorginstituut Nederland

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de Geschillencommissie van
Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. mevrouw mr.
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland
Zorg
Eekholt 4
1112 XH Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
InfoOR@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersoon

2018014926

Datum 6 april 2018
Betreft Advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringwet

Zaaknummer
2018012064

Onze referentie
2018014926

Uw referentie
G47 201701917

Uw brief van
9 maart 2018

Geachte mevrouw

Inleiding

U hebt op 9 maart 2018 aan Zorginstituut Nederland (hierna: het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoekster en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van een vulvoplastiek.

Bij uw adviesaanvraag hebt u ons ook een kopie van het dossier gestuurd, maar een verslag van de hoorzitting ontbreekt nog. Het Zorginstituut brengt daarom een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoekster aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Het advies van Zorginstituut Nederland kan dus geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Het geschil

Situatie verzoekster

Verzoekster heeft in 2015 een vulvoplastiek ondergaan in verband met vrouwelijke genitale verminking (VGV), welke het gevolg was van een traumatische besnijdenis in haar jeugd. Daarbij heeft verzoekster ook behandeling ondergaan voor de posttraumatische stressklachten.

Afwijzing verweerder

Verweerder heeft de aanvraag tot vergoeding afgewezen omdat niet wordt voldaan aan de verzekeringsvoorwaarden. Verweerder stelt dat er geen sprake is van een aantoonbare lichamelijke functiestoornis zoals bedoeld in de verzekeringsvoorwaarden of verminking ten gevolge van een ziekte, een ongeval of een geneeskundige verrichting.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
6 april 2018

Onze referentie
2018014926

Achtergrondinformatie

VGV is de gedeeltelijke of volledige verwijdering, of elke andere beschadiging van de vrouwelijke genitaliën, omwille van culturele of niet-therapeutische redenen. Er zijn verschillende vormen van VGV:

Type I betreft de gedeeltelijke of volledige verwijdering van de clitoris (clitoridectomie)

Type II betreft de gedeeltelijke of volledige verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder excisie van de grote schaamlippen (excisie)

Type III betreft de vernauwing van de vaginale opening met de bedekking ervan door insnijden en appositioneren van de kleine en/of de grote schaamlippen, met of zonder excisie van de clitoris (infibulatie).

Als (late) complicaties komen voor: verlittekening of keloïdvorming van de vulva, pijn bij zitten en lopen, neuroompijn, recidiverende urineweginfecties en onvruchtbaarheid.

Juridisch kader

Polisvoorwaarden

Op pagina 34 van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak voor plastisch-chirurgie of reconstructieve chirurgie omschreven. Dit komt overeen met hetgeen daarover bij en krachtens de Zvw is bepaald.

Plastische chirurgie

Bij behandelingen van plastisch-chirurgische aard en overige behandelingen van het uiterlijk gaat het voornamelijk om de aanwezigheid van een verminking of aantoonbare lichamelijke functiestoornis, zoals omschreven in artikel 2.4 van het Besluit zorgverzekeringen (Bzv). Deze stelt dat een:

"behandeling van plastisch-chirurgische aard slechts onder de zorg valt indien die strekt tot correctie van:

- *1°. afwijkingen in het uiterlijk die gepaard gaan met aantoonbare lichamelijke functiestoornissen;*
- *2°. verminkingen die het gevolg zijn van een ziekte, ongeval of geneeskundige verrichting;*
- [...]*
- *4°. de volgende aangeboren misvormingen: lip-, kaak- en gehemeltespelten, misvormingen van het benig aangezicht, goedaardige woekeringen van bloedvaten, lymfevaten of bindweefsel, geboortevlekken of misvormingen van urineweg- en geslachtsorganen."*

Psychische klachten zijn uitgesloten door de wetgever als grond voor vergoeding.

Toelichting en jurisprudentie

In de Zvw staat dat met "verminking bedoeld wordt op verworven aandoeningen, zoals:

- *misvormingen van de handen door reumatoïde artritis,*
- *misvormingen door verlammingen van de aangezichtszenuw,*
- *misvormingen door brandwonden,*
- *replantatie van ledematen,*
- *reconstructie van geamputeerde ledematen of*
- *geamputeerde mammae.*

In de Rechtspraak Zorgverzekeringen (RZA) wordt verminking nader gedefinieerd: *Er is sprake van een verminking bij een ernstige verworven misvorming van een lichaamsdeel¹.*"

VAGZ-werkwijzer:

In de praktijk bleken vragen omtrent de criteria verminking en lichamelijke functiestoornis niet altijd gemakkelijk en eenduidig te beantwoorden. Ook is de lijst met voorbeelden vanuit de jurisprudentie niet onuitputtelijk. Daarom heeft een VAGZ-werkgroep, (VAGZ, ZN, CVZ),² een werkwijzer samengesteld.³

De voorwaarden voor vergoeding van een vulvoplastiek staan beschreven op pagina 28 van de VAGZ-werkwijzer:

"Hier is bij het uitkomen van deze werkwijzer in 2017 nog GEEN uitspraak over gedaan en daarom valt deze zorg nog NIET onder de verzekerde zorg.

Standpunten Zorginstituut, VWS en WHO

Labiareconstructie en/of clitorisreconstructie dragen niet bij aan het wegnemen van de functiestoornissen en zijn cosmetisch van aard.

Het Zorginstituut is van mening dat besnijdenis van zowel mannen als vrouwen vanwege religieuze of culturele redenen geen ziekte, ongeval of geneeskundige verrichting is. Er kan dan ook geen sprake zijn van een verminking die het gevolg is van een ziekte, ongeval of geneeskundige verrichting zoals bedoeld in artikel 2.4, eerste lid, onder b van het Bzv.

Wel kan vrouwenbesnijdenis, vooral Type III FGM (infibulatie) gepaard gaan met aantoonbare lichamelijke functiestoornissen. Behandeling daarvan valt onder de Zvw-voorwaarden en bestaat uit een gynaecologisch chirurgische behandeling in de vorm van de-infibulatie met midline incisie.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
6 april 2018

Onze referentie
2018014926

¹ Uitspraak Rechtbank Noord-Nederland, d.d. 08-11-2013; zaaknummer 419634 - CV EXPL 13-730

² bestaande uit de Vereniging voor artsen, tandartsen en apothekers werkzaam bij (zorg)verzekeraars (VAGZ), Zorgverzekeraars Nederland en het College voor Zorgverzekeringen (CVZ), voorloper van het Zorginstituut

³https://www.vagz.nl/includes/php/download_file.php?f=documents/93037_VAGZ_WW_PC_versie_18.0.pdf

Zowel de WHO als de Minister van VWS hebben zich uitgelaten dat vrouwelijke genitale verminking als verminking moet worden beschouwd. De Minister heeft zich uitgesproken om de reconstructie van clitoris en vulvaire structuren – na goedkeuring van de richtlijn – in de basisverzekering te gaan vergoeden. Vooruitlopend hierop zou dan aan de volgende voorwaarden moeten worden voldaan:

- > 18 jaar
- Type III infibulatie
- De-infibulatie moet zijn verricht

Er mag geen sprake zijn van psychische (PTSS) of gynaecologische (prolaps) aandoeningen.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
6 april 2018

Onze referentie
2018014926

Medische beoordeling

Na kennisneming van het geschil heeft het Zorginstituut dit dossier voor een medische beoordeling voorgelegd aan zijn medisch adviseur. Deze heeft de stukken bestudeerd. Op basis van het dossier deelt de medisch adviseur het volgende mee.

Uit het dossier blijkt niet dat sprake is van een aantoonbare lichamelijke functiestoornis of verminking zoals deze zijn omschreven in artikel 2.4, eerste lid, onder b, van het Bzv. Naar het oordeel van de medisch adviseur heeft verweerder de aanvraag terecht afgewezen.

Advies Zorginstituut

De vraag die beantwoord moet worden is of verzoekster in dit geval aanspraak maakt op vergoeding van de kosten van een vulvoplastiek. Het Zorginstituut heeft kennisgenomen van de stukken en beoordeeld of verweerder terecht het gevraagde heeft afgewezen. Op basis van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering en het advies van de medisch adviseur, adviseert het Zorginstituut tot afwijzing van het verzoek.

Tot slot

Of verzoekster eventueel in aanmerking zou komen voor toekomstige vergoeding van de ingreep na goedkeuring van de nieuwe richtlijn over VGV, is niet van invloed op deze beoordeling en niet meegewogen in dit advies.

Hoogachtend,